ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การดูแลสุขภาพตนเอง เมื่อเจ็บป่วยของประชาชนในชุมชนแออัดศรัทธาวัดหัวฝาย ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นางนันทนา มรกต

ส.ม. สาธารณสุขศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

อาจารย์ นายแพทย์ พงศ์เทพ วิวรรธนะเดช	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประไพศรี ซ่อนกลิ่น	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ชุมนุม พรหมชัยศีแก้ว	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเจ็บป่วยในอดีตและพฤติกรรมการเลือกวิธีรักษา อัตราความเจ็บป่วย และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรุนแรงของความเจ็บป่วยและปัจจัยบางประการกับการดูแลสุขภาพตนเองที่เลือกใช้เป็นลำดับแรก เมื่อเจ็บป่วย เฉพาะการเจ็บป่วยครั้งสุดท้ายของประชาชนในชุมชนแออัดศรัทธาวัดหัวฝาย โดยศึกษาถึงความเจ็บป่วยในช่วงเดือน มกราคม - เมษายน 2535 เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดศรัทธาวัดหัวฝาย ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากครอบครัวละ 1 คน จำนวน 110 คน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว (ร้อยละ 34.6) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.5) อายุเฉลี่ย 41.3 ปี สถานภาพสมรส คู่ (ร้อยละ 60.0) จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 54.6) อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 45.5) ฐานะทางเศรษฐกิจ พอกินพอใช้ (ร้อยละ 48.2)

การเจ็บป่วยในอดีตของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นการเจ็บป่วยเล็กน้อยร้อยละ 52.7 พฤติกรรมการเลือกวิธีรักษาที่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เลือกใช้บ่อย ๆ กับความเจ็บป่วยในอดีตคือ การใช้ยารักษาตนเอง (ร้อยละ 54.5) โดยเฉพาะยาแผนปัจจุบันที่ซื้อจากร้านค้าหรือร้านขายยา(ร้อยละ 46.4) สาเหตุของความเจ็บป่วย ส่วนใหญ่คิดว่าเกิดจากร่างกายอ่อนเพลีย เนื่องจากทำงานหนัก ไม่ได้พักผ่อน

อัตราป่วยในช่วง 3 เดือน ของการศึกษาของประชาชนในชุมชนเอ้อัด อยู่ในช่วง ร้อยละ 67 - 83 จำนวนครั้งเฉลี่ยของความเจ็บป่วยอยู่ในช่วง 1-3 ครั้งต่อคนใน 3 เดือน ความเจ็บป่วยที่สำคัญ คือ อาการปวดศีรษะ เวียนศีรษะ และอาการหวัด

พฤติกรรมการเลือกวิธีรักษาที่เลือกใช้เป็นลำดับแรก กับความเจ็บป่วยครั้งสุดท้าย ส่วนใหญ่เป็นการดูแลสุขภาพตนเองอยู่ในช่วงร้อยละ 68.7 ±10.0 โดยเฉพาะการใช้ยารักษาตนเอง เป็นการดูแลสุขภาพตนเองที่พบมากที่สุด(ร้อยละ56.1)ยาที่นิยมใช้ ได้แก่ ยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ ยาแก้ปวดชนิดซองและยาชุด ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ ยาที่ซื้อจากร้านค้า/ร้านขายยา ยาแรงกว่าที่ได้รับจากสถานบริการสาธารณสุข และอาการป่วยนั้นไม่รุนแรง ไม่จำเป็นต้องไปหาบุคลากรทางการแพทย์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่า ระดับความรุนแรงของความเจ็บป่วยกับฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเอง ($p > 0.05$) แต่เพศและการมีสิทธิด้านการรักษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเอง($p< 0.001$ และ $p< 0.01$ ตามลำดับ)

การศึกษาครั้งนี้ขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง โดยเฉพาะการใช้ยารักษาตนเอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรได้มีการให้ความรู้ในเรื่องการใช้ยาในทางที่ถูก และเหมาะสมกับอาการป่วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Self - Care in Illness Among Residents of Satha Wat Hua-Fai Slum Community Tambon Changklan, Muang District, Chiang Mai Province

Author Mrs. Nuntana Morakote

M.P.H Public Health

Examining Committee :

Instructor Dr. Pongthep Wiwathanadej Chairman

Assist.prof. Prapaisri Songlin Member

Assoc.prof.Dr. Choomnoom Promkutkao Member

Abstract

This study was carried out among residents of Satha Wat Hua-Fai, Tambon Changklan, Muang District, Chiang Mai Province to find the past illness and curative method frequently chosen, the prevalence of illness during January to April 1992, the relationships between illness severity, some factors, and the first self - care behavior they chose for their last illness.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

The study was a field-survey by using the interviewing questionaires. Samples included 110 residents of Satha Wat Hua-Fai, over 20 years of age, each was selected from family by simple random sampling.

The results revealed that, in general, the majority of samples were the head of family (34.6 %), female (55.5 %), 41.3 year-of-age in average, married (60.0 %), educated at a primary school level (54.6 %), labour (45.5 %) and adequate in economical status (48.2 %).

The results on the past illness revealed that 52.7% of sampling population had mild illness. The common curative method was medical self-care (54.5%), especially the use of modern drugs purchased from groceries and drug stores (46.4%). The major cause of illness was thought to be due to weakness which was resulted from working too hard with little rest.

The prevalence of illness of residents in 3 month period was about 67-83 % . An average frequency of illness was about 1-3 times per subject. The most frequent illnesses found were headache, dizziness and common cold, respectively.

The common curative method chosen for their last illness was mostly self-care 68.7 $\pm$ 10.0 % interval, especially self-medications (56.1%). The most popular medicine was modern drugs, packed analgesic, and multiple drug-set. The reason for their self-medications was that the drug purchased from the stores was stronger than that given by health officer, in addition, their illness was mild thus it was not necessary to visit health office.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Statistical analysis revealed that there was no significant relationship between severity of illness, economical status and self-care ($p > 0.05$). On contary, there was significant relationship between sex , privilege of health service and self-care ($p < 0.001$ and $p < 0.01$ respectively).

It was suggested, from the result of this study, that there should be a way to improve self-care behavior, especially self-medication. The responsible department of the government should give the education about the correct and appropiate use of medicine for self-treatment.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved